

Савченко Р.О.,

*к.е.н., доцент, докторант кафедри
бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Житомирський національний
агроекологічний університет*

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДО ВИМОГ УПРАВЛІННЯ: ІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах економічної та політичної нестабільності для реалізації можливостей управлінського контролю необхідним є перегляд обліково-аналітичної практики в кожному конкретному суб'єкті господарювання з метою його адаптації для потреб управління. Така необхідність викликана тим, що методологічний інструментарій управлінського контролю використовує дані, які акумулюються, в більшій мірі, в системі бухгалтерського обліку. Неможливо досліджувати, контролювати та управляти об'єктом не маючи інформації про його стан.

При цьому сукупність інформації буде формуватись за допомогою методів управлінського контролю, тісно пов'язаних з відображенням господарських операцій, що здійснюються в підприємстві.

Головне призначення управлінського контролю є допомога в реалізації стратегії підприємства, зокрема, координації діяльності для забезпечення досягнення цілей. Підприємство може мати багато цілей, зокрема, це задоволення потреб клієнтів і суспільства, власників, інвесторів, управлінського персоналу, працівників. Цілі підприємства можуть бути розділені на окремі складові і бути різних рівнів як довгостроковими, так і короткостроковими. А система управлінського контролю має забезпечити взаємозв'язок між різними рівнями цілей, їх інтерактивність та взаємодію, що стане ключем для досягнення мети підприємства, його ефективної та результативної роботи.

Оперативний управлінський контроль є процесом, що проводиться безпосередньо в підприємстві управлінським персоналом, який повинен контролювати інших співробітників для реалізації стратегії організації. Оперативний управлінський контроль включає в себе цілий ряд заходів, зокрема, планування, координацію, налагодження комунікаційних взаємозв'язків між працівниками підприємства та структурними одиницями, аналіз інформаційних блоків та прийняття операційних рішень.

З нашої точки зору, першопричиною адаптації систем обліку та контролю є потреба в оптимізації діяльності суб'єкта господарювання. Оптимізація знаходить своє відображення у системі планування виробничої діяльності. При цьому, розробка планових показників підприємств повинна відбуватися шляхом доведення їх до відома працівників структурних підрозділів, з метою орієнтування останніх на досягнення кінцевої мети існування підприємства. Механізмом такої орієнтації, з нашої точки зору, може виступати бюджетне планування, в основі якого і будуть дані бухгалтерського обліку.

Для підтвердження максимального досягнення фактичних показників рівня планових в підприємствах повинна бути створена належна система управлінського контролю. За допомогою контролю буде забезпечена відповідність функціонування керованого об'єкту, розробленим плановим показникам, прийнятим управлінським рішенням та дасть змогу орієнтувати на досягнення задекларованих цілей підприємства.

Для підвищення ефективності та достовірності управлінського контролю, з нашої точки зору, доцільно застосовувати у вітчизняну практику організації системи контролю досвід японських підприємств. Необхідно відмітити, що в Японії управлінський контроль за виконанням поставлених задач здійснюється не шляхом прийняття певних директив, а шляхом надання допомоги та виявлення «вузьких» місць у процесі виробництва. Діє принцип перевірка – допомога, а не перевірка – покарання.

Так, як варіант, в межах підприємства може бути створена робоча група з керівників структурних підрозділів. При цьому увага повинна бути зосереджена на конкретних точках контролю, що дозволить легко слідкувати за досягнутими результатами, допомагає виявляти проблеми. Важливим є перманентний, всебічний контроль для виявлення прихованих проблемних місць, а також не виявлені раніше резерви підвищення продуктивності виробництва та використовувати їх, в подальшому, для удосконалення технологічного процесу виробництва продукції.

Наприклад, контроль за виконанням бюджету витрат виробництва доцільно здійснювати за такими напрямками:

- 1) контроль агрономічної служби, керівників структурних підрозділів, бригадирів за виконанням програми бюджету витрат виробництва в розрізі виділених статей витрат;
- 2) контроль функціональних служб підприємства;
- 3) контроль керівників структурних підрозділів за формуванням загальновиробничих витрат та порядком їх розподілу.

Для підвищення ефективності контролю керівники структурних

підрозділів повинні брати участь у розробці бюджетних показників та точок контролю. Доцільним є формування бюджетних показників, по можливості не на основі фактичних показників останніх років (не завжди вони можуть відображати належну ефективність діяльності структурного підрозділу), а на основі припущення, що процес виробництва відбувається вперше.

Таким чином, сучасне управління передбачає формування комплексної системи контролю, яка б дозволяла в режим реального часу інформувати адміністративний персонал (власників) про факти господарського життя, сприяти здійсненню корегуючих дій за для підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Кузнецов А. А. Управлінський контроль: сутність, місце та призначення [Електронний ресурс] / А. А. Кузнецов // Європейський вектор економічного розвитку. - 2015. - № 2. - С. 97-106. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ever_2015_2_10

2. Савченко Н. М. Центри відповідальності в системі управлінського обліку / Н. М. Савченко // Наукові читання – 2013 : наук.-теорет. зб. / ЖНАЕУ. – Житомир : ЖНАЕУ, 2013. – Т. 2. – С. 110–112.